

10 Från länsresidens
till regionhögkvarter

16 Farväl till barackerna
– Skissernas museum

30 Ventilation – en antikvarisk
angelägenhet!

Kulturvärden utges av Statens fastighetsverk med fyra nummer om året

Postadress Box 2263, 103 16 Stockholm

Gatuadress Järntorget 84

Telefon 08-696 70 00

Telefax 08-696 70 01

E-post kulturvarlden@sfv.se

www.sfv.se

ISSN 1104-845X

Ansvarig utgivare och redaktör

Hans Landberg

Artikelförfattarna svarar för artiklarnas innehåll. Endast artiklar signerade svf samt s. 3 uttrycker myndighetens åsikt.

Medverkande i detta nummer

Helena Adolphson, Marie Louise Aaröe, Mats Carlsson Lénart, Carl-Gösta Heggren, Bo Jonsson, Hans Landberg, Helena Lind, Staffan Nilsson, Julia Sigurdson.

Foto/illustrationer

Helena Adolphson 30, 32, 33, 34, 35b-d; Ivan Ivarsson 39d; Martin Karlsson 39a; KB 11b, 22b, 27; Duncan Kemp 39c; Hans Landberg 28, 29, 38b, 40; Landskapsgruppen 38c; Bert Leandersson 4, 5, 6, 7, 8, 9, 16, 17, 18, 19, 20, 25; Per Linder 39b; Åke E:son Lindman 10, 12, 13, 14, 15, 35a, 38a; Dick Norberg 36, 37a; Bengt Nordgren 22a; Patrick Phil 39e; RA 11a; Julia Sigurdson 37b; Jeppe Wikström 26.

Omslag

Skissemas museum i Lund.

Foto: Bert Leandersson.

Rättelser

Bilden på sid 33 i förra numret av tidningen är tagen av Christian Pedersen.

Lilla matsalens bord och sideboard som beskrevs i artikeln om ambassaden i Helsingfors är ritade av arkitekt SIR/SAR Lennart Jansson.

Produktion Statens fastighetsverk

Layout och typografi Marie Glase

Tryckeri Trydells, Laholm

Prenumeration Se sista sidan!

www.kulturvarlden.se

Utges av Statens fastighetsverk

Hans Landberg, redaktör:

Hemliga rum – undangömda, dolda fantasieggande utrymmen har alltid haft en oerhörd lockelse och dragkraft. Det märkte vi på Statens fastighetsverk den helg i slutet av maj då vi genomförde evenemanget Hemliga rum runt om i landet. Köerna var långa på många håll, men stämningen var god. Ett rum som lockade ovanligt många besökare var berggrummet under Skeppsholmsberget – berggrummet som en gång sprängdes ut för att rymma örlogsbasens förråd av minor och torpeder.

Det är något speciellt fantasieggande med övergivna militära anläggningar som det är svårt att sätta fingret på. För inte alls särskilt länge sedan var en stor del av Skeppsholmen ett verkligt hemligt rum. Jag minns själv hur man stod vid Östra brobänken och sträckte på nacken för att försöka kika runt planket in på varvsområdet. Där anade man skroven från sekelgamla örlogsfartyg som sov sin törnrosasömn i malpåse.

Tvärs över vattnet kunde man spana mot Galärvarvets lika stängda och hemliga område där konturerna av det förra sekelskiftets pansarskepp flöt ihop i en svårdechifferad massa av skorstenar och master. Vad hade man då inte gett för att få komma in och titta!

I dag finns inga hemligheter kvar på Galärvarvet och på Skeppsholmen har man fritt tillträde till varenda vrå. Statens fastighetsverk arbetar som bäst för att öka tillgängligheten till de en gång topphemliga Min- och Torpeddepartementen. Långa raden byggs om till hotell och de flesta andra byggnader på ön är sedan länge publika och tillgängliga. Visst är det bättre i dag, men lite saknar man alltså det hemliga. Jag tror vi har ett behov av hemliga rum. Rum som man kan fylla med sin fantasi.

3 LEDARE Det nationella kulturvet

4 Rymdobservatorium i framkant

10 Från länsresidens till regionhögkvarter

16 Farväl till barackerna – Skissernas museum

20 Fästningen som aldrig föll

26 Stockholms innersta skärgård

30 Ventilation – en antikvarisk angelägenhet!

36 Knytpunkten i Strömsholm

38 Notiser

40 Nya gamla fastigheter

4

10

20

36

www.kulturvarlden.se

Det nationella kulturarvet

STATENS FASTIGHETSVERK (SFV) är det nationella kulturarvets förvaltare. SFV arbetar alltmer systematiskt för att nå visionen att vara ett välkänt föredöme nationellt och internationellt som förvaltare och utvecklare av mark och byggnader som har stort nationellt värde – allas vår gemensamma egendom. Här ingår fyra världsarv, de Kungliga slotten, vasaslott, befästningar och andra för samhällsutvecklingen mycket betydelsefulla kulturmiljöer med främst statlig anknytning. SFV har nu utvecklat en kvalitetssäkring på kulturarvsområdet inom ramen för vårt certifierade verksamhetssystem. Det ska göra det möjligt för SFV att, via en egenkontroll med däri ingående revisioner med mera, själv kunna ta ansvar för att de föreskrifter som finns för varje statligt byggnadsminne beaktas på ett föredömligt sätt.

En avgörande förutsättning för att SFV ska kunna ta detta ansvar är att tillräckliga ekonomiska resurser ställs till förfogande för de statliga byggnadsminnena. SFV har gjort utredningar om vad som krävs i form av ekonomiska resurser, och riksdag och regering har anvisat ökade anslag för att de objekt som ingår i det nationella kulturarvet ska kunna underhållas på ett värdigt sätt. Finansieringen av de ökningarna av anslag som SFV erhållit för sina bidragsfastigheter under tre år har skett via överskott från SFV:s hyresfastigheter. SFV har i budgetunderlaget för 2009–2011 hemställt om ytterligare ökning av anslaget för att kunna klara av redan befintligt fastighetsbestånd. Trycket är också hårt på att SFV ska överta allehanda befästningar, fyror med flera kulturmiljöer som blir över när försvarsverksamhet med mera försvinner och bedömningen görs att de är att hänföra till det nationella kulturarvet. Regeringen har till yttermera visso under senare tid beslutat om att vissa befästningar ska föras över till SFV eftersom försvarsmakten har lämnat dessa och de har bedömts tillhöra det nationella kulturarvet.

I dagarna har regeringen gett ett uppdrag till Riksantikvarieämbetet (RAÄ) att se över definitionen av vad som ska räknas in i det nationella kulturarvet. Det är glädjande att det politiska intres-

set för de centrala kulturmiljöer som speglar den svenska samhällsutvecklingen nu manifesteras på detta sätt. SFV, som har nära samverkan med RAÄ, har fått i uppdrag av regeringen att gå igenom SFV:s bestånd av kulturmiljöer för att eventuellt sortera bort sådana som kan bedömas inte kommer att omfattas av den definition RAÄ kommer fram till. Likaledes finns kulturmiljöer hos främst andra statliga myndigheter som kommer att gås igenom på motsvarande sätt. För SFV är utgångspunkten att arbetet ska ge till resultat att de kulturmiljöer som regering och riksdag anser ska ingå i det nationella kulturarvet också får erforderliga ekonomiska resurser för att de ska kunna underhållas på ett värdigt sätt och vara till glädje för både samtid och framtid.

Jag ser sålunda med tillfredsställelse fram mot de tydligare spelregler på området som jag efterlyste i en ledare i denna tidskrift redan för två år sedan, i nr 2 år 2006.

BO JONSSON
Generaldirektör

